

ВСТУП

Швидкий розвиток техногенних об'єктів є невід'ємною рисою сучасного етапу розвитку людства. Їх експлуатація дозволяє вирішувати численні завдання підвищення рівня і якості життя людей, забезпечення безпеки індивідуумів, спільнот і держав. У той же час спорудження, експлуатація і демонтаж техногенних об'єктів в свою чергу породжують чинники небезпеки, що обумовлюють можливість негативного впливу на людей та навколишнє природне середовище. Багато екологічних проблем сучасності пов'язані з різким зростанням виробництва і споживання енергії, використанням ядерної енергії, екстенсивним використанням шкідливих хімічних речовин. Разом з прискоренням темпів технічного прогресу вплив господарської діяльності людини на природу стає все більш руйнівним.

Величезне регіональне навантаження території України потужними промисловими та енергетичними об'єктами (у 2015 році в Україні функціонувало за даними Державної служби України з питань праці 9919 об'єктів підвищеної небезпеки), наявність застарілого обладнання, яке використовується на об'єктах підвищеної небезпеки, відсутність систем раннього виявлення загроз виникнення надзвичайних ситуацій збільшує ризик аварій, збитки від яких можна порівняти з розміром національного бюджету середньої країни. А наявність в Україні значних територій з несприятливим природним впливом та схильністю до проявів небезпечних природних явищ підсилює гостроту проблеми щодо вивчення стану техногенної й природної безпеки та необхідність пошуку шляхів його покращення. Тому проблема забезпечення безпеки життєдіяльності людини стає все більш актуальною.

Попередження та ліквідація надзвичайних ситуацій (НС) техногенного й природного характеру з метою збереження життя та здоров'я людей, забезпечення сталого розвитку країни є однією зі складових національної безпеки держави, яку неможливо забезпечити без детального аналізу існуючого стану техногенної та природної безпеки, спостереження за ним у довгостроковій динаміці та розроблення заходів зі зменшення ризиків виникнення НС.

Відповідно до Указу Президента України від 04 лютого 2003 року № 76/2003 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 листопада 2002 року «Про стан техногенної та природної безпеки в Україні» в країні щорічно, починаючи з 2003 року, здійснювалась підготовка та видання Національної доповіді про стан техногенної та природної безпеки в Україні.

Проте відповідно до Указу Президента України від 06 червня 2014 року № 504/2014 «Про рішення РНБО України від 28 квітня 2014 року» (частина 2 пункт 4) вищезазначений Указ Президента України визнано таким, що втратив чинність.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 419-р затверджено план заходів щодо реалізації Концепції управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2015—2020 роки. Запланованими в цьому Плані заходами передбачено проведення аналізу стану техногенної та природної безпеки в Україні та на основі отриманих результатів здійснити районування території України з урахуванням наявних потенційно небезпечних об'єктів, ризиків виникнення небезпечних геологічних, гідрогеологічних та метеорологічних явищ і процесів. Саме на виконання цього завдання УкрНДЦЗ у співпраці з центральними та місцевими органами виконавчої влади, науковими закладами, заінтересованими установами та організаціями було проведено аналіз стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2015 рік, за результатами якої підготовлено цей Аналітичний огляд.

Статистичні дані свідчать, що у 2015 році в Україні зареєстровано 148 (143) надзвичайні ситуації, внаслідок яких загинуло 242 (287) осіб та постраждало 962 (680) осіб. Порівняно з 2014 роком зареєстровано збільшення кількості НС на 3,5 %, та збільшенням на 41, 5 % постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій, що обумовлює важливість завдань щодо аналізування поточного стану з надзвичайними ситуаціями державного та

регіонального рівнів, причин їх виникнення та дій органів управління і сил цивільного захисту з їх ліквідування.

Підготовка Аналітичного огляду стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2015 рік була спрямована саме на всебічний аналіз наявної інформації про стан техногенної та природної безпеки, функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту під час ліквідування наслідків НС, на окреслення основних існуючих проблем у сфері техногенної і природної безпеки в Україні та визначення шляхів і способів їх розв'язання, на удосконалення системи попередження і реагування на НС техногенного та природного характеру. Крім того в Аналітичному огляді наведено результати прогнозування виникнення НС, що дає змогу завчасно провести запобіжні заходи, знизити ризики виникнення та зменшити збитки від наслідків НС.